

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף קיה:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה רסג

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

תורה אור
תורה רסב

וּיֹאֵל ד' (יח) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁפּוּ הַהָרִים עָסִים וְהַגְּבָעוֹת תִּלְקָנָה חֶלֶב וְקָל אֶפְיָקִי יִהְיֶה לִּבְנֵי מַיִם וַיַּעַן מִבֵּית יְהוָה יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל הַשְּׂשִׁיטִים:
מְשִׁלִּי כֹד (ג) בְּחֻקָּהּ יִגְדֶּה בָּיִת וּבַתְּבוּנָה יִתְכַּוֵּן:
אֵיּוֹב כֹּחַ (יא) מִכֵּי נִגְרֹתַי חֲבֹשׁ וְתַעֲלָקָה יֵצֵא אֹרֶז:
פ' תוֹלֵדִים קֹב (י) כִּי אֶפֶר קִלְחִם אֶקְלָתִּי וְשִׁקְרִי בִּבְכִי מִסִּכְתִּי:
תְּהִלִּים קִלּוֹ (א) עַל נִגְרֹתַי בְּכָל שָׁם יִשְׁבֵּנוּ גַם בְּכִינוּ בְּנִכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן:

תורה רסג
תהלים ס (יב) הִרְבַּכֶּם אֲנֹשׁ לִרְאִשָׁנוּ בָּאֲנֹשׁ וּבְמִיָּם וּתְוַצִּיאוּנוּ לְיָרֵד:
בראשית ג (יח) וְקִוִּין וְדָרְדָר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאֶבְלָתְךָ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה:
(יט) בְּזֹעֶת אֶפְרִיךָ תֵּאָכַל לֶחֶם עַד שֹׂבָךְ אֶל הָאָדָמָה כִּי טַעֲמָה לִקְחֹתָ כִּי עָפָר אָמָה וְאֶל עָפָר תִּשְׁוֶה:

תורה רסד
שמות ויקהל לה (כב) וַיִּבְרָא הָאֱלֹהִים עַל הָעָם כָּל נְדִיב לֵב הֵבִיא חָזָּן וְגִזְּם וַיִּבְרָעֵת וַיִּכְוֶן כָּל כְּלֵי יָהֱוָה וְקָל אִישׁ אֶשְׁרֵי הַנָּפִץ תְּנוּפֶת וְהָבָה לִיהֹוָה:

תורה רסה
יחזקאל א (יד) וְהָיִיתִי רִצּוֹא יֹשֵׁב בְּפִתְּחָא הַקֹּדֶן:

קיה:

ליקוטי

וכן ע"י אבירת השם, היינו המפורסם, דהיינו שיש אחד שהוא מפורסם ואינו מפורסם, דהיינו שהוא מפורסם בפי כל והכל מדברים ממנו, ואעפ"כ אינו מפורסם^[פ], כי אינו חשוב כלל.

ויש אחד שאינו חפץ בזה, רק שאבד את המפורסים, דהיינו אבירת השם שהיא הנפש, דהיינו אע"פ שאין רצונו שלא יהיה מפורסים, אעפ"כ אבד אותו, כמו שאדם אוכד דבר שלא ברצונו, דהיינו שאבד את השם, שהוא בחי' מפורסים שיש לו שם בעולם. אבל יש אחד שעושה זאת ברצונו ובדעתו, שמוסר את נפשו על קידוש השם, דהיינו המפורסים שלו, שהוא בחי' שם כנ"ל, שהוא בחי' נפש כנ"ל, ומחמת זה אע"פ שהוא מפורסים^[ן], אעפ"כ אינו מפורסים כלל כי אדרבא הוא להיפך, כי הכל דוברים עליו, ובודים עליו כזבים שלא עלה על דעתו, ויש לו שפיכות דמים ממש מזה. ועושה זה ככוונה, כי הוא בחי' מסירת נפש ממש, כי השם הוא הנפש כנ"ל, וגם יש לו שפיכת¹ דמים מזה כנ"ל, והוא מציל את ישראל בזה ממה שהיה ראוי לבא² עליהם ח"ו בשביל היחוד כנ"ל, וע"י מסירת שמו שהיא³ נפשו כנ"ל, הוא מציל אותם כנ"ל :

רסא י'אין **כשנופל** אדם ממדרגתו ידע שמן השמים הוא, כי התרחקות תחילת התקרבות^[פ], ע"כ נפל שיתעורר יותר להתקרב להשי'. ועצתו שיתחיל מחדש ליכנס בעבודת ה', כאלו לא התחיל עדיין כלל מעולם. וזה כלל גדול בעבודת ה' שצריכין ממש בכל יום להתחיל מחדש: 'לנועיין ענין זה עוד בכמה מקומות בספרי מבינו ז"ל^[פ], כמה צריך האדם להתחזק בעבודת ה', ולבלי ליפול משום דבר שבעולם, רק להתחיל בכל פעם מחדש. עיין היטב בענין זה, ויערב לך לעד :

רסב ט'ןפ"ן **דע** שע"י התחדשות התורה נעשה נהרות, כי כשמתחיל לחדש בתורה, אזי מתחיל לנבוע מעיין, בבחי' (ויאל ד) **ומעין מבית ה' יצא**, שהוא השכל, כ"ש (משלי כד) **בהכמה יבנה בית**. וזה המעין בתחילה הוא צר וקטן, ואח"כ מתרחב ומתפשט יותר ויותר, עד שנעשה ממנו נהרות, והכל באים לשתות מאלו הנהרות. ע"כ מי שרוצה לחדש חידושין דאורייתא שיש בהן ממש, הוא צריך לבכות מקודם ו^[ן], כי כשנעשין נהרות הנ"ל, והכל באים לשתות מהם, אזי יבואו ג"כ קליפות וס"א ח"ו, לשתות ג"כ משם, ע"כ צריך לבכות מקודם. ואזי עושה ע"י הבכי נהרות, בבחי' (איוב כד) **מבכי נהרות חבש** ו^[פ]. שע"י הבכי מתקן נהרות, ומשם שותין די סיפוקם כל הקליפות וס"א. ואח"כ כשעושה נהרות מחידושין דאורייתא שמחדש אח"כ, אזי יכול להמשיכם רק למקומות שצריך, שלא ישתו¹ ממנו זרים. וע"כ חיבור ההלכות והחידושין נקרא **מוסכת** ^[פ], זה בחי' (תהלים קב) **אִישִׁיקוּי בִּבְכִי מוּסַכְתִּי**, שצריך למסוך המשקה בככי, כי צריך לבכות מקודם כנ"ל, וזה בחי' ^[פ] **על נהרות בכל שם ישבנו, גם בכינו**, זה

רס רסא רסב רסג רסד רסה

בחי' תלמוד בבלי שנעשה אצל הישיבות, שמהם נעשים **נהרות כנ"ל**. וזהו **גם בכינו**, כי צריך לבכות מקודם, בבחי' **אִישִׁיקוּי בִּבְכִי מוּסַכְתִּי כנ"ל** :

רסג ט'ןפ"ן **דע** שהחולי הקדחת ר"ל ^[פ], בא ע"י מה שאדם אוכל אכילה יתירה, כי כשאוכל יותר ממה שצריך ^[פ], הוא בחי' מאכל בהמה, כי גדר האדם לאכול רק כפי מה שצריך, וכשאוכל יותר הוא מעשה בהמה, שאוכלת ולועסת כל היום. ועי"ז בא קדחת ר"ל. וכן כשנזדמן להאדם בתוך מאכלו ניצוצות שלא נתבררו עדיין ממאכל בהמה למאכל אדם ^[פ], עי"ז בא ג"כ חולי הנ"ל, כִּינֵאִם לא מי שהוא אדם גדול מאד שיכול לדלג מדריג' שלימה ולהעלות המאכל למעלת מדבר. כי כשאוכל מאכל בהמה כנ"ל, נמצא שיוצא מגדר אדם לגדר בהמה. וזה בחי' (תהלים סו) **הִרְכַּבְתָּ אֲנוֹשׁ לִרְאִשִּׁינוּ**, היינו שגדר אנושי למעלה ממנו, כי הוא למטה מגדר אדם, כי ירד לגדר בהמה כנ"ל. אזי **באנו באש ובמים**, זה בחי' חולי הקדחת ר"ל, שהוא אש ומים המימות וקרירות: וזה שארז"ל (באבות דר' נתן פ"א ובתנא דבי אליהו ורבא פרק לא) ^[פ] שם איתא לשון זה) בשעה שאמר הקב"ה לאדם הראשון ^[פ] **ואכלת את עשב השדה** נודעזעו אבריו, אמר אני והמור נאכל כאבוס אחד. **נודעזעו איבריו**, זה בחי' חולי הקדחת, שבא על ידי אכילת עשב השדה ע"י מאכל בהמה כנ"ל. וזה שאמרו כיון ששמעו ^[פ] **בזעת אפך תאכל לחם** נתיישבה דעתו, כי חולי הקדחת זה בחי' פגם הדעת, כי עיקר הדעת הוא על ידי חיבור אש ומים, וזה כיון ששמע **בזעת אפך** וכולי, כי רפואת החולי הנ"ל הוא ע"י זיעה. ועי"ז נתיישבה דעתו, הוא בחי' מה שנתרפא מחולי הנ"ל, שהוא שלימות הדעת כנ"ל :

רסד ^[פ] **צדקה** היא תיקון הברית, כי פגם הברית הוא, כי הוא היה צריך להשפיע בקדושה למקום שצריך להשפיע, והוא סילק ההשפעה משם, והמשיכה ח"ו למקום אחר. וע"כ התיקון ע"י הצדקה, שעי"ז חוזר ומשפיע לשם אל הקדושה, ועי"ז נתתקן : וזה בחי' **ויבואו האנשים על הנשים** הנאמר בנדבת המשכן (שמות לה), היינו בחי' זיווג ^[פ] שנעשה ע"י הצדקה של נדבת המשכן כנ"ל. וע"כ כשנותן לעני שאינו הגון, אזי אדרבא הוא נפגם יותר, כי חוזר ומשפיע למקום שאינו צריך: ועיין במ"א ^[פ] שמבואר ג"כ שצדקה הוא תיקון הברית :¹ **רסה** ^[פ] **הטעם** על שבירת כלי חרס בשעת התקשרות השידוך ^[פ], כי כֵּאלֹו נשמות של הזיווג הם למעלה אחד ^{(כ"א) [כ"ב]}, אך למטה ההתקשרות וההתאחדות שלהם הוא בהעלם, כי אין יודעין מהתאחדות שלהם עד השידוך, ואזי נתגלה ההתקשרות שלהם שהיה עד עתה בהעלם. אך זה ההתגלות של ההתקשרות שנתגלה כעת התנאים, הוא בבחי' **והחיות רצוא ושוב** (יחזקאל א), כי בשעת השידוך נתגלה

^[1] כִּינֵאִם בראשית ג' יח

^[2] שם ג' יט

^[3] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[4] עיין אלישך תורת משה עה"ת שמות לה סוף פירושו לפסוק כב שהוא לשון זיווג.

^[5] * לעיל בס' לא, ובס' נד

^[6] בדפדפ"ר יש כאן המשך שמתחיל - וזה בחי' עתיד הקבי"ה לעשות מחול לצדיקים וכו' ... (שנדפס בסוף תורה סה) ואח"כ תורה י.

^[7] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[8] בדפדפ"ר - עוד טעם (כי שם תורה זו נדפסה בסוף הספר (צילום 165) אחרי תורה י' שגם בה מבואר טעם אחר)

^[9] עיין משנה ברורה סימן תקס ס"ק ט' בשם אליהו רבה סימן תקס ס"ק ו', ועי"ש במשכנות הזהב ס"ק ד', ועיין שדה חמד משיב' א' אות יב שהוא מנגה אשכנזים וקצת מעדות המורה, ועיין ערוך השלחן סימן ג' סעיף כו, ובלקוטי מהרי"ח ח"ג סדר נישואין (דף קטט. מהרי"ו סיגס תרס).

^[10] וקל"ה חוש א' וקל"ה חוש א' וכלה אות ה', ובשלחן הערוך ח"א דף נב. ועיין לעיל חלק ראשון תורה

^[11] א' אות ה' [דף עג.] ותורה ז' תנינא.

^[12] גם בדפדפ"ר ותורה - כי אלו, בתורה - כי כל אלו, ומתוצא - כי (כל) אלו

^[13] כִּינֵאִם בראשית ג' יח

^[14] שם ג' יט

^[15] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[16] עיין אלישך תורת משה עה"ת שמות לה סוף פירושו לפסוק כב שהוא לשון זיווג.

^[17] * לעיל בס' לא, ובס' נד

^[18] בדפדפ"ר יש כאן המשך שמתחיל - וזה בחי' עתיד הקבי"ה לעשות מחול לצדיקים וכו' ... (שנדפס בסוף תורה סה) ואח"כ תורה י.

^[19] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[20] בדפדפ"ר - עוד טעם (כי שם תורה זו נדפסה בסוף הספר (צילום 165) אחרי תורה י' שגם בה מבואר טעם אחר)

^[21] עיין משנה ברורה סימן תקס ס"ק ט' בשם אליהו רבה סימן תקס ס"ק ו', ועי"ש במשכנות הזהב ס"ק ד', ועיין שדה חמד משיב' א' אות יב שהוא מנגה אשכנזים וקצת מעדות המורה, ועיין ערוך השלחן סימן ג' סעיף כו, ובלקוטי מהרי"ח ח"ג סדר נישואין (דף קטט. מהרי"ו סיגס תרס).

^[22] וקל"ה חוש א' וקל"ה חוש א' וכלה אות ה', ובשלחן הערוך ח"א דף נב. ועיין לעיל חלק ראשון תורה

^[23] א' אות ה' [דף עג.] ותורה ז' תנינא.

^[24] גם בדפדפ"ר ותורה - כי אלו, בתורה - כי כל אלו, ומתוצא - כי (כל) אלו

^[25] כִּינֵאִם בראשית ג' יח

^[26] שם ג' יט

^[27] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[28] עיין אלישך תורת משה עה"ת שמות לה סוף פירושו לפסוק כב שהוא לשון זיווג.

^[29] * לעיל בס' לא, ובס' נד

^[30] כִּינֵאִם בראשית ג' יח

^[31] שם ג' יט

^[32] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[33] עיין אלישך תורת משה עה"ת שמות לה סוף פירושו לפסוק כב שהוא לשון זיווג.

^[34] * לעיל בס' לא, ובס' נד

^[35] בדפדפ"ר יש כאן המשך שמתחיל - וזה בחי' עתיד הקבי"ה לעשות מחול לצדיקים וכו' ... (שנדפס בסוף תורה סה) ואח"כ תורה י.

^[36] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[37] בדפדפ"ר - עוד טעם (כי שם תורה זו נדפסה בסוף הספר (צילום 165) אחרי תורה י' שגם בה מבואר טעם אחר)

^[38] עיין משנה ברורה סימן תקס ס"ק ט' בשם אליהו רבה סימן תקס ס"ק ו', ועי"ש במשכנות הזהב ס"ק ד', ועיין שדה חמד משיב' א' אות יב שהוא מנגה אשכנזים וקצת מעדות המורה, ועיין ערוך השלחן סימן ג' סעיף כו, ובלקוטי מהרי"ח ח"ג סדר נישואין (דף קטט. מהרי"ו סיגס תרס).

^[39] וקל"ה חוש א' וקל"ה חוש א' וכלה אות ה', ובשלחן הערוך ח"א דף נב. ועיין לעיל חלק ראשון תורה

^[40] א' אות ה' [דף עג.] ותורה ז' תנינא.

^[41] גם בדפדפ"ר ותורה - כי אלו, בתורה - כי כל אלו, ומתוצא - כי (כל) אלו

^[42] כִּינֵאִם בראשית ג' יח

^[43] שם ג' יט

^[44] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[45] עיין אלישך תורת משה עה"ת שמות לה סוף פירושו לפסוק כב שהוא לשון זיווג.

^[46] * לעיל בס' לא, ובס' נד

^[47] כִּינֵאִם בראשית ג' יח

^[48] שם ג' יט

^[49] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[50] עיין אלישך תורת משה עה"ת שמות לה סוף פירושו לפסוק כב שהוא לשון זיווג.

^[51] * לעיל בס' לא, ובס' נד

^[52] בדפדפ"ר יש כאן המשך שמתחיל - וזה בחי' עתיד הקבי"ה לעשות מחול לצדיקים וכו' ... (שנדפס בסוף תורה סה) ואח"כ תורה י.

^[53] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[54] בדפדפ"ר - עוד טעם (כי שם תורה זו נדפסה בסוף הספר (צילום 165) אחרי תורה י' שגם בה מבואר טעם אחר)

^[55] עיין משנה ברורה סימן תקס ס"ק ט' בשם אליהו רבה סימן תקס ס"ק ו', ועי"ש במשכנות הזהב ס"ק ד', ועיין שדה חמד משיב' א' אות יב שהוא מנגה אשכנזים וקצת מעדות המורה, ועיין ערוך השלחן סימן ג' סעיף כו, ובלקוטי מהרי"ח ח"ג סדר נישואין (דף קטט. מהרי"ו סיגס תרס).

^[56] וקל"ה חוש א' וקל"ה חוש א' וכלה אות ה', ובשלחן הערוך ח"א דף נב. ועיין לעיל חלק ראשון תורה

^[57] א' אות ה' [דף עג.] ותורה ז' תנינא.

^[58] גם בדפדפ"ר ותורה - כי אלו, בתורה - כי כל אלו, ומתוצא - כי (כל) אלו

^[59] כִּינֵאִם בראשית ג' יח

^[60] שם ג' יט

^[61] לא ידוע מתי ויחכן נאמרה תורה זו

^[62] עיין אלישך תורת משה עה"ת שמות לה סוף פירושו לפסוק כב שהוא לשון זיווג.

^[63] * לעיל בס' לא, ובס' נד

מאמר בשאדם אוכל אכילה יתירה

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן קמא

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

כשאדם אוכל אכילה יתרה הוא כמו בהמה, כי גדר האדם הוא לאכול רק כפי מה שצריך וכשאוכל יותר הוא מעשה בהמה ממש, ועל ידי זה שאוכל אכילה יתרה על ידי זה בא חלי הקדחת רחמנא לצלן. וכן על ידי שמזדמן להאדם בתוך מאכלו מאכל שלא נתברר עדין למאכל אדם, על ידי זה בא גם כן חלי הקדחת רחמנא לצלן: (לק"ע אכילה יג) וזיעה היא רפואה לקדחת.

ליקוטי הלכות

יו"ד חדש הלכה א' (עפ"י תורה סב) – והנה ברור המאכלים הוא לברר מן מאכל בהמה למאכל אדם, כמובא בדברי רבנו גר' יאיר (בסימן רסג) שיש מאכלים שעדין לא נתבררו למאכל אדם והם מדיקין מאד להאדם ועל-כן באכילת ישראל כמה מצות תלויים בהם, הכל כדי לבררם ממאכל בהמה כנ"ל. ובפרט בפת שתלויים בו כמה וכמה מצות כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ירושלמי חלה א' ו') עשר מצות תלויים בפת כי כמו שנגשמיית אנו רואין בחוש שהתבואה מתבררת בברור אחר ברור וכל הברורין הם שתצא ממאכל בהמה למאכל אדם כי בתחלה התבואה הוא רק עשב ושתת שהוא מאכל בהמה. ואחר כך מתגדל יותר עד שנגרף בה מאכל אדם דהיינו גרעיני התבואה אף עדין הפסלת שהוא מין ותכן שהם מאכל בהמה חופה עליהם וצריך לבררה על-ידי מריחה ודישה ואחר כך צריך טחינה ולנפות וכל אלו התקונים כלם בשביל לבררה ממאכל בהמה למאכל אדם כמו כן עשר מצות תלויות בפת כדי לברר ברוחניות ממאכל בהמה לבחינת מאכל אדם ועל-כן אסור לאכול תבואה חדשה עד הקרבת העמר כי צריך לתקנה ולבררה מקדם ממאכל בהמה כנ"ל. והתקון הוא על-ידי העמר כי העמר הוא בא מן שעורים שהם מאכל בהמה ועושים מהם דיקא קרבן וזה ידוע שכל הקרבנות הם להכניע הכח הבהמיית ולהעלות מבחינת בהמה לבחינת אדם ועל-כן על-ידי העמר שבא מן שעורים דיקא שהם מאכל בהמה ועושים ממאכל בהמה קרבן שהוא בחינת אדם כידוע על-ידי זה מכניעין כח הבהמיית ועל-ידי זה נתבררין כל התבואות ממאכל בהמה למאכל אדם כי נכנע כח הבהמיית ונתברר ונתעלה לבחינת אדם על-ידי הקרבת עמר שעורים שעושים ממאכל בהמה קרבן כנ"ל.

שיחות

בענין הרפואה למחלת הים (קדחת) המובא בשיש"ק (חלק ב', סי' ק"ד) – רבנו אמר רפואה וסגולה לזה שנגלה במחלת-ים (קדחת) מחמת הנסיעה, שישקח יין וירתיחו, ואחר ההרתחה יכניס לתוכו עשב הנקרא פאלין, שהוא עשב מר מאד וישתה, ועל ידי זה תפסק ממנו המחלה, עיי"ש עוד) אמר רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה: שזה שייך גם להמובא בתו' רסו (נראה שצ"ל רסג) בענין מחלת הקדחת, כי סגולת הרפואה הנזכר-לעיל מועלת לכל מחלות הקדחת, היינו מחלות קור וחום לכל גוניהן וצורותיהן:

קושיות

- א. כי גדר האדם לאכול רק כפי מה שצריך, וכשאוכל יותר הוא מעשה בהמה – צ"ע אדרבה אדם יש לו יצר לאכול להנאתו ואילו בהמה לא אוכלת יותר מצרכה כגון אריה שבעה לא טורף ואפילו פרה מה שלועסת כל היום זה את מה שכבר אכלה אבל לא אוכלת יותר מצרכה. אדרבה מעכלת היטב מה שאכלה כבר להבדיל מאדם שאוכל ומרוב תאוה ורעבתנות לא לועס את מאכלו כראוי. וכעין זה יש להקשות על תורה נד שלשה"ר היא בהמיות אע"פ שלא ראינו מעולם בהמה מדברת לשה"ר. התיורן נ"ל כי אין הכוונה בהמה ממש אלא לנפש הבהמית של האדם שכשהיא שולטת אזי האדם הוא בהמה אבל כמוכח יותר משוכללת דהיינו שלא השכל מנהיג את אכילתו אלא התאוות אכילה וכיון שהוא בהמה משוכללת יותר לכן בטן רשעים תחסר ויכול לאכול עד שכמעט מתפוצץ ועדין רוצה עוד והיה רוצה להקיא מה שאכל ולאכול עוד.
- ב. חולי הקדחת בא ע"י אכילה יתירה – צ"ע מי שהוא חסר דעת ואוכל כבהמה אבל לא הספיק לאכול יותר מכדי צרכו מאיזה סיבה, האם הגישה גורמת דהיינו שנפל לגדר בהמה, או בפועל המאכל המיותר שאכל? ואם הקדחת באה כיון שנפל מגדר אדם מדוע תולה זאת רבנו באכילה יתירה הרי גם בלא אכילה יתירה הוא עם דעת נפולה וחוסר שלום בין החסדים והגבורות.
- ג. עיין תורה רנז וצ"ע האם גם שם הכוונה שבסופו של דבר במאכל המיותר גורם קדחת או שרק כשאוכל בלי דעת שאז גם ברוחניות נעשה אצלו התגברות המדות זו על זו ואין חיבור ושלוש דהיינו קדחת.

ד. המציאות היא שרוב העולם אוכלים הרבה יותר מצרכם, ומיעוט אוכלים קצת יותר מצרכם, ומיעוט דמיעוט אוכלים רק כדי צרכם. ולפי"ז רובא דעלמא היה להם לחלות בקדחת, וצ"ל שאע"פ שמסביר עפ"י הטבע אבל הוא בהשגחה כי אם ישראל יענשו על חוסר דעת לא ישארו יהודים בריאים בעולם אלא מעט מאד, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו ומדה שאדם לא משתדל לתקן אותה אצלו לא נענש עליה ורק אחרי ההסתלקות יוכרח להתמודד עמה. (ראיתי בשם בעל חסד לאברהם שאמר עיקר חיבוט הקבר הוא על אכילה יתירה בימי החול שלא לשם שמים).

ה. וכן כשנודמן להאדם בתוך מאכלו ניצוצות שלא נתבררו עדיין ממאכל בהמה למאכל אדם – רבנו משהו בין מאכל מבורר שנאכל יותר מדאי, למאכל שמצד עצמו אינו מבורר, וצ"ע מדוע מאכל שמצד עצמו אינו מבורר מפיל מגדר אדם? הרי סה"כ האוכל אינו אדם גדול שבכוחו להעלות את הניצוץ שתי מדרגות בבת אחת, ומדוע נחלה בקדחת הרי מצד עצמו הוא כן גדר אדם. נראה כי החלק הרוחני מזין את החלק הרוחני שבאדם והוא לפי מזונו (כמבואר בתורה קט/כ"ז שהמזון נהפך לניזון) ועל כן ניצוץ שהוא במדרגת בהמה זיין את האדם במדרגת בהמה, ויגרום לו לנפילה מהדעת ולקדחת.

ו. ניצוצות שלא נתבררו עדיין ממאכל בהמה למאכל אדם – צ"ע כי בתורה ס' וסב משמע שהברור הוא ע"י הדעת ואכילה באמונה, דהיינו שהחסרון הוא באדם האוכל, ואילו כאן אומר שאדם גדול יכול לדלג מדרגה ועי"ז לברר את הניצוצות, משמע לכאורה שהחסרון הוא בניצוצות עצמן.

ז. ניצוצות שלא נתבררו עדיין ממאכל בהמה למאכל אדם – צ"ע האם ע"י בישול שמעלה את המאכל ממאכל בהמה למאכל אדם מתברר את הניצוץ הקדוש בו ממאכל בהמה למאכל אדם? הרב יהודה שינפלד בביאורים על תורה זו כתב – וידועים דברי הרמ"מ מרימאנוב ז"ע דאמר על אכילת התפוח"א שנתפשטה אז, דבאמת הם מאכל בהמה ואין ראוי לאדם לאוכלם, אבל אם יתבל אותם באופן כזה שבהמה כבר לא תאכלם, אז יתעכלו טוב אצל האדם ככל מאכל אדם, ודו"ה.

ח. כי חולי הקדחת זה בחי' פגם הדעת – צ"ע האם כפשוטו? או שפגם דעת הוא רק משל לקדחת דהיינו שאין שלום בין הקור והחום שהן בחי' חסד ודין? ראה בלשון השיחות הר"ן שקדחת רוחנית היא יראה ואהבה נפולה, דהיינו פגם הדעת. דהיינו שהוא משל ואעפ"כ הם קשורים זה לזה כי נפילה ממדרגת אדם היא בעצמה נפילת הדעת והיראה ואהבה.

ט. הרכבת אנוש לראשנו – צ"ע הרי לא הקב"ה גרם לנו לרדת למדרגת בהמה, אלא אנחנו בעצמו, והיה לו לומר הרכבתנו אנוש לראשנו. אולי יתבאר עפ"י תורה רסא כשנפול אדם ממדרגתו ידע שמן השמים הוא וכו'.

י. נזדעזעו איבריו – צ"ע הרי רק עתה שמע את הקללה ועדיין לא אכל אכילה יתירה ומדוע מיד חלה בקדחת

יא. נזדעזעו אבריו ואמר אני וחמור נאכל מאבוס אחד – צ"ע מדוע הרי ידע שלא יעמוד ויאכל כמו בהמה בפיו מתוך האבוס, אלא יושב על כסא סמוך לשלחן והעשב מתוקן בצלחת ואוכל (עם סכין ומזלג) בדרך ארץ, רק כדי צרכו, ומברך ומתפלל לפני ואחרי אכילתו, ובודק שמאכלו מבורר, ומה בכך שמאכלו עשב.

יב. ואמר אני וחמור נאכל מאבוס אחד – צ"ע הרי לא לקחו ממנו את הבחירה, ומדוע סבר שיאכל כמו חמור? דבור של הקב"ה הוא מציאות, ומיד הרגיש חולי קדחת, וכבר נפקחו עיניו כשחטא לראות מאיזה מדרגה עצומה נפל ולא יזהר מדרגה שפלה נפל, וידע שכבר אין לו אפשרות לתקן זאת בעצמו (ובאמת היא קושיא ידועה הרי אין דבר שעומד בפני תשובה ומדוע לא הואילת תשובתו של אדם כידיע שלמד מקין את כח התשובה ומיד עשה תשובה).

יג. אני וחמור – מדוע דווקא חמור – ובאמת באבות ד"נ הגרסא אני ובהמתי. ונראה שנקט דווקא חמור שהוא סמל לבתלית הבהמיות הפך העני רוכב על חמור.

יד. גרסת רבנו למדרש על אדם הראשון היא קרובה יותר לגרסת הגמרא בפסחים וצ"ע מדוע ציין מוהרנ"ת דווקא לאבות דר"נ ותנא דב"א ועוד הדגיש וכתב שם שם איתא לשון זה.

טו. מדוע נתקרה דעתו כששמע שזיעה היא התרופה לקדחת הרי גם חמור מזיע ונשאר חמור.

טז. כיון ששמע "בזעת אפך" וכולי – צ"ע מדוע הוסיף וכולי? הרי ההמשך "תאכל לחם" לא שייך לעניין הרפואה. וצ"ע מה התועלת בתרופה אם עדיין אוכל בבהמה אכילה יתירה? וצ"ע מדוע התרופה היא זיעה ולא פשוט לא לאכול אכילה יתירה. ונראה שאע"פ שזיעה היא רפואה לקדחת, זה למי שנעשה חולה בפועל, אבל עיקר מה שנתקרה דעתו של אדם כי הבין שכיון שכבר נפל ממדרגת אדם האמיתית למדרגה שפלה של בהמה אזי בקללה עצמה של בזעת אפך תאכל לחם דהיינו שנצטרך להזיע כדי לזכות למאכל טוב, היא כבר בחי' של רפואה כללית.

² ליקוטי מוהר"ן תורה קטב – טבע האכילה שהמזון נתהפך לניזון, כגון כשהחי אוכלת צומח כגון עשבים, נתהפך העשבים לחי, כשנכנסין בתוך מעיה. וכן מחי למדבר, כשהמדבר אוכל החי, נתהפך החי למדבר. ולכל מקום שנכנס לשם המזון שנתחלק להאברים, נתהפך למהות האבר ממש שנכנס לשם. כגון החלק מהמזון הנכנס להמוח נתהפך למוח, והנכנס ללב נתהפך ללב, וכן לשאר האברים. וזהו ארץ אכלת יושביה כי ארץ הוא בחי' אמונה, כמ"ש (תהלים לו) שכן ארץ ורעה אמונה. וזהו אוכלת יושביה, כי כשנכנס לארץ, שהיא בחי' אמונה, נאכל אצלה, היינו שנתהפך למהותה.

הקדמה

על תאות אכילה דבר רבנו הרבה ראה תורה מזו שהוא שקרן ובתורה יז שנעשה כסיל ונחשך אצלו אור הצדיק ובתורה לט היא בהמיות וגורמת שיהיו לו שונאים ובזיונות ובתורה ס' ע"ז נופל לשינה בעבודת ה' תורה סז ע"ש נפגם הכבוד ובתורה רנו אכילה יתירה מזיקה לגוף ובתורה א' תנינא מפסיד את היראה ועוד.

כאן מבאר רבנו שאכילה יתירה היא סיבה למחלת הקדחת. דהיינו עלית וירידת חום הגוף עד כדי שנאחו בצמרמרת ורעידת הגוף. דהיינו חוסר שלום וחיבור בין יסוד האש ויסוד המים שבגופו, שנובע ממה שפגם בדעת ע"י שאכול יותר מצורך קיומו, והדעת הוא המחבר בין החסדים והגבורות ברוחניות ע"כ גם בגשמיות נפגם אצלו החיבור בין היסודות האלה.

המציאות היא שרוב העולם אוכלים הרבה יותר מצרכם, ומיעוט אוכלים קצת יותר מצרכם, ומיעוט דמיעוט אוכלים שוקלים בדעת כל כף נוספת. אלא שכך גם בכל המדות מעטים בני עליה שנלחמים במדות ותאוות רעות, ורבנו מנסה לעורר אותנו בספרו להתעורר ולהתחיל להשתוקק לזה ולהתפלל על זה באמת.

רבנו מדבר כאן על שתי סיבות של אכילה במדרגה של בהמה אחת מצד האוכל שהוא חסר דעת ומרבה באכילה ושניה שהמאכל עצמו אינו מבורר, לשון התורה כאן משמע שזה ברור שלא נעשה ע"י האדם ואפילו אדם גדול לא יכול לברר אותו אלא להעלות ניצוץ לא מבורר שתי מדרגות בבת אחת, אבל בלק"ה איסור חדש נראה שמוהר"ן למד שהכוונה לברור המבואר בתורה סב ע"י הכנת הצמח שיהיה ראוי לאכילה כגון ביסול ועשר מלאכות שבפת והברכות באמונה, ובאמת כל הקושי בהבנה זו הוא מה שכתוב בתורה בסוגרים, ואע"פ שזה כבר נמצא בדפוס ראשון, אולי אעפ"כ צריך לדחוק ולפרש כנ"ל. ראה שבגרסת תורה זו בשיחות הר"ן קמג לא נמצא הדבור הזה שנמצא אצלינו בסוגרים.

ובאמת כמה שאדם אוכל ביותר דעת זה בעצמו סיבה שגם גופו יתקיים בפחות מזון גשמי, וכמו שאמר רבנו/י¹ שכמעט לא צריך לאכול כי חי רק עם החכמה תחיה את בעליה ואמר שיש לו תלמידים שגם הם יכולים להסתפק במועט מאד כי עיקר חיותם מהחכמה וכו'. ודור המדבר ניוון מהמן שהיה מזון רוחני, והערב רב שהיו מגושמים לא נהנו ממנו ושטו ולקטו ובשלו וכו' כמבואר בספר הלקוטים להאריז"ל/י²

¹ חיי מוהר"ן – אות רלח... שמעתי מהרב רבי נפתלי זכרוננו לברכה, שפעם אחת שאלה אותו אמו למה אינו דוחק את עצמו לאכל קצת פי במה יחיה. והשיב לה, אני חי עכשיו רק עם החכמה תחיה את בעליה. ואמר לה עוד, יש אצלי אנשים כאלו שיועדים דברים כאלו שיכולים לחיות בהם בלא אכילה ושתייה (פשוט דרצונו לומר אפילו אם יאכלו מעט דמעט בתכלית הצמצום יכולים לחיות בזה, כי עקר חיותם הוא ממוזן רוחני וכמוכא גם בזהר הקדוש:

² ספר הלקוטים ריש פרשת עקב – פרק ח' (עמ רעג מהדור תשנ"ג ירושלים) – ועכשיו נבא לביאור הכתוב, והוא, כי אמר ויענך וירעיבך ויאכילך את המן, ואח"כ אומר הטעם הוא, למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על מוצא פי ה' יחיה האדם. וי"ל, כי מי שהוא רעב מאכילין אותו דבר קל, או מיני מתיקה דאיהו גריר ליבא? היה להאכילו דבר שמן ודשן שישביעהו. ועוד, באומרו ויענך וירעיבך, נראה שבכוונה מכון הרעיבם ועינה אותם, ואח"כ נתן להם את המן, והקשויות הרבה: **אמנם הענין הוא**, כי לא היתה כוונת הבורא ית' בתת המן לישראל, כדי שתהיה אכילתם ע"ד טבע, כי אם עשה זה הקב"ה כדי לנסותם הילכו בתורתו אם לא, וג"כ לראות מי הוא הראוי לדעת סודות התורה ויהיה בעל נשמה, זה יוכל לקבל רוחנית התורה, שהיה מוצא פי ה', מצד המן שהיה נבלע באיברים שלו, ומאכלו מצד קנה חכמה. אבל מי שיהיה בעל חומר, גם כמו האספסוף אשר בקרבו שהתאוו תאוה, דברים חומריים, כמו הבצלים והשומים ואבטיחים, מצד הושט שהוא חומרי מצד העה"ז, ונעשה להם לשטן, והם מצד שטו העם, ולקטו וטחנו ובישלו מהם מיני פשטים הרבה, ובזה די להם. וכן יהיה אכילתם מצד החומר וכו', כי בכוונת המכוון אמר הכתוב, אפילו שויענך וירעיבך, רצה אח"כ לתת להם את המן שלא בדרך טבע למלאת רעבון, כי עשה זה, למען הודיעך כי נתינת המן הוא מאכל גשמי, כי למען תדעו כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, שהוא צד החומר והגשמות שיש בו, כי זה הוא לבעלי חומר בלי צורה, כמו הערב רב, ולכן הם ג"כ לא יזכו לרוחניות התורה וסודותיה. אבל מי שהוא בעל נפש ונשמה מצד ישראל, בודאי אכילת המן להם אינו מוין צד החומר, כי אם צד הרוחנית שיש בה, שהוא מוצא פי ה', והוא המחיה ומוין אותם. עם היות שעינה בדרך כחם והרעיבם, עכ"ז המן היה מוין אותם, ובזה ג"כ היו זוכין לקבל התורה וסודותיה מפי מרע"ה:

ונחזור לענין, כי אפילו בדומם היה מובלע מניצוצי הטהרה, שהוא מוצא פי ה', א"כ המלח יתקן ויתמתק בלחם, בחינת גבורות בחסדים, כמדובר. ורומז ג"כ סוד המן הניתן לישראל בעלי נשמה קדושה, ונתנה להם צד תורת אמת וסודותיה. והטעם הוא, בהיות כי ג' אלה, מן ותורה וישראל, כולם הם בחינה אחת, וקשורים זה בזה, ומקום אצילותם הוא ממקום אחד, כי נשמות ישראל נחצבו קודם בריאת העולם, כי הקב"ה נמלך בנשמותיהם של צדיקים וברא העולם, (ד"ה א' ד') שנאמר המה היוצרים עם המלך במלאכתו וכו', א"כ ישראל הם ראשית תבואתה, ומשם באו לבטן מ"י, ונקראו (ישעיה מ"ו) עמוסי מני בטן, ומשם באו לרחם, דכתיב הנשואים מיני רחם, ובאו לתחת הכסא כי משם מחצב הנשמות. ובזמן יוצאים משם זכר ונקבה, ונפרדין איש מעל אחיו בעלמא דפירודא, וכפי זכותו אם יזכה ישיג לקחת בת זוגו, ואם לאו יקדמנו אחר ברחמים, והבן:

עלה בדינו, שמקום תוצאות נשמותיהם של ישראל מלמעלה, ממקום שעלו במחשבה, ובבראשית יש אותיות ישר"א מישראל. וג"כ התורה היתה שם קודם הבריא אלפים שנה, והיתה אצלו אמון, והיה משתעשע בה ובורא את העולם, וקדמה לשמים ולארץ, דכתיב את השמים ואת הארץ, אותיות כ"ב מא' עד ת':

ובכר ידעת בדרוש אדם קדמון כי בהתרחק האור וירד דרך הפה ונתעבה יותר, ונתקרב המקיף בפנימי, ויצא בסוד קול ודיבור, ושם הכו האורות זה בזה, ויצאו כ"ב אותיות, כי ס"ג וכ"ב בגי' פ"ה, וזווג א"א בפה, באותיות ה' מוצאות, שהם אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת וסתר"ן, ושם נמתקין בחיך ובגרון וכו'. ויש כ"ב במקום ההוא, וז"ש בסי' יצירה, חקוקות בקול, חצובות ברוח, קבועות בפה, בה' מקומות אחה"ע בומ"ף וכו'. ומחכמה באו לז"א, ונבלות חכמה, ונבללו כולם ביסוד, ונבלעו ברמ"ח איברים שלו, וכשיצאו לעלמא דפרודא, קראם ספר יצירה כ"ב אותיות. יסוד, הנקרא ברוך, ששם יש כ"ב. ובהם נבראו כל הגלגלים ברל"א שערם, וצירופים פנים ואחור, כי שקלן והמירין וצד התמורה, הוא בעלמא דמטטרו"ן, כי באצילות אין תמורה ח"ו, כי הם בצירור אותיות גדולות וכו'. א"כ נראה מכאן, כי התורה

עד כאן ההקדמה

תורה רסג ה"ן

דע שהחולי הקדחת ר"ל [י], בא ע"י מה שאדם אוכל אכילה יתירה^א, כי כשאוכל יותר ממה שצריך [ט], הוא בחי' מאכל בהמה, כי גדר האדם בר דעת^ב לאכול רק כפי מה

באותיותיה היתה במחשבה, במקום שאין העין שולט שם, זולתי ר' עקיבא ע"ה שעלה במחשבה, והיה קושר כתרים לאותיות והיה דורשן, והבן:

ג"כ המן הניתן לישראל במדבר דור דעה, על ידי מרע"ה שנשמתו ממקום הדעת, וזהו שנרמז בפסוק והמ"ן כור"ע ג"ד, ס"ת עדן שהוא מקדש, והבן. כי משם היה יורד המן, ממקום המוח של מחשבה, וממקום עליון טל דבדולחא, שהוא א' מו' תיקוני דרישא, כנז' בדרושים. והוא הראש שנמלא ט"ל, כי הוא אחדות שלם יהו"ה אח"ד, ויורד על הזקן דיקנא דא"א, ומשם לזקן אהרן דיקנא דז"א, ואז יורד על פי מדותיו כטל חרמון שיורד על הררי ציון, שהם נ"ה, ושם טוחנין זה המן לצדיקים, וכתיש כתישין לתת לנוקביה. וביסוד זה הטל, נקרא אמן, מ"ן ביחוד א', והיא נקראת אמונה, ושם הזווג בורע קדש מצבתה, ואמן נק' בזווג יאהדונ"ה, העולה אמ"ן, והבן. וכשיורד השפע לבא לעלמא דפירודא, היה נגלם באוירים וד' יסודות, וישראל קראו אותו מן, היודעים סודו:

וערב רב לא ידעו מה הוא, ושטו העם ולקטו, וישראל היה יורד להם פתח אהליהם. ולכן זכו ישראל לתורה וסודותיה, ולא ערב רב, כי טחנו בריחים ובישלו בפרור, ולא סוד הרוחניות שיש בה, וישראל אוכלים אותו כמו שהוא, וטועמים בו כל מה שירצו, שהם הסודות. חוץ מהדברים הגסים בעלי החומר, שהם הבצלים והשומים וכו', כי רמז זה לדברים חומריים, ואין חלק ישראל בזה וכו'. ואפילו הלוחות הראשונות, אם היינו זוכין בהם, היו חצובות ממקום עליון, ממקום הטל דבדולחא, וברדתם למטה נגלם, ולא זכינו בהם בעונות, ואין להאריך יותר בזה:

עלה בדינו, כי התורה וישראל והמן הכל ממקום אחד, ולכן ניתנה התורה לישראל אוכלי המן, ע"י מרע"ה, והיה מגלה להם הסודות הנסתרים, ואכלו המן ע"י משה, עד בואם אל קצה ארץ כנען, ואז אכלו לחם משבע המינין סוד בחינת ז' תחתונות היוצאים מן הארץ. וז"ס ה' של המוציא, יוצא מן הארץ על פי ה', ואז הוצרכו למתק ולברר אוכל מתוך פסולת, ולהעלות הקדושה למעלה במקום אצילותה, והבן:

ובל זה הדרוש רמז בפסוק (ירמיה ב') קדש ישראל לה', כי אצילותם ממקום קדש הנקרא ראשית, ואח"כ באו למקום תבואת"ה, ובחטא אדם שעירב טוב ברע, נתערבו ישראל בערב רב, ונתקלקל הכל, שהם הנבראים דומם וצומח וחי בלתי מדבר ואדם, וכולם צריכין תיקון, כדי לברור אוכל מתוך פיסולת. ואפילו ישראל, ע"י גלגולים שמתגלגלים בעונות בדומם וצומח ובחי, וג"כ יש מי שנתקן בסוד הקרבן בזמן ב"ה קיים, אבל עכשיו בעונותינו, נתקן ע"י אכילת הצומח וחי ודומם, ע"י ברכת הנהנין ודברי תורה, בשולחן הנקרא ג"כ מזבח, יתקנו ויברירו. כמו שכתבנו בהפטרות אסוף אסיפם, כי יש שעה שהאדם אוכל א' מאלו המינים, או חי או צומח, או דומם, כגון גוש עפר קטן הנאכל ע"י פרי או זולתו, ויוכל להיות שם מגולגל, או אביו או שארו הקרוב אליו, ובברכה של ברכת הנהנין בכזוה שאוכל זה הפרי, יעלה למדרגת חי מדבר, וז"ס (ויקרא כ"ה) או דודו או בן דודו יגאלנו או השיגה ידו ונגאל, ויוכל להשיבו אל אביו שבשמים. ואם לאו, ח"ו יעבדו בלי גאולה, כשלא יברך ברכת הנהנין:

או יהיה מצד רוחניות הקדושה שיש באותו המין, כנז"ל, בהיות שהיה על פי ה', ונתקלקל בזמן חטא אדה"ר, ונתערב טוב ברע. ובהיות שזה האוכל אינו מברך עליו, בודאי כל אוכליו של אותו הפרי יאשמו. כי רעה תבא אליהם מצד הרע שיש בו, וגרם רעה לעצמו, בהיות כי אותו הפרי או אותו המין היה מובלע בו רוחניות קדושה, שהוא פי ה' הנקרא נאם ה', וגרם זה שיהיה בו כל רעתו בלי בירור כלל, והבן. וזהו פירוש הפסוק. אבל ברכת המינין שם נכללים הב' מינים שאמרנו, כי בברכה ראשונה מפורש בה שהכל נהיה בדברו, בסוד על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, כי בדבר פי ה', הכל נעשה במעשה בראשית, כל כל דבר שהיה רוצה היה אומר יהי כן ויהי כן, וזה נקרא מוצא פי ה', והרוחניות של האמירה היה מתלבש בכל דבר ודבר, ובכח זה הדיבור היו כל הברואים. ובכח זה יחיה האדם והבהמה והצומח והדומם, כנז"ל:

וזה שתקנו בברכת הנהנין שהכל נהיה בדברו, כי קיימא לן על הכל אם אמר שהכל יצא, כי היא ברכה כוללת, ובכח זאת הברכה עולה כל הרוחניות והקדושה למעלה למקומו, ויתקנו מקלקולם בחטאו של אדה"ר, כנז"ל. ובברכה האחרונה, שהיא בורא נפשות רבות וחסרונם וכו', רומז המין האחר, לתיקון נפשות המגולגלים, בצומח או ב"ח או במינים האחרים, בכח הברכה, האומר בורא נפשות רבות מברואיו, ובחסרונם, צריכין אנחנו בכח זאת הברכה, להחיות בהם נפש כל חי אשר ברא, והוא שם מגולגל, ובכח הברכה שהוא בא בזה התקון, ובודאי שברוך הוא חי העולמים, ומפליא לעשות דבר גדול כזה. והבן, כי באלו השני ברכות נרמזו שני מיני התיקון הנז"ל, והיא ברכת הנהנין. עכמ"כ:

^א בדפדפן צילום 160 ג'

^ב תורה זו לא ידוע מתי והיכן נאמרה ועיין שיחות הר"ן סימן קמג כתב יד ההכרים השייך לתורה זו.

^ג ר"ת רחמנא ליצלן פי' השם ישמרנו מנזל. ועיין לקוטי תפילות תפלה קנא שטחלה זו התפשטה או מאד. והפואה לקדחת עיין שיש"ק ח"ב קד ובמגיד שיחות בשם רבי לוי יצחק זצ"ל.

^ד **אולי דייקא קדחת** כי מבואר בספרים שהקדחת גורמת לאדם שאינו חפץ לאכול. ראה פרש"י יומא כא: שאש של חולין היא קדחת שהיא כאש וצמא למים ואינו חפץ לאכול. וכן מבואר בספר מורה דרכי רפואה (הופלאנד) כל קדחת מקטנת תאות אכילה.

^ה עיין לעיל תורה רנז

^ו **בכמה תורות** מדבר רבנו על גדר אדם, ופשוט שעיקר גדר אדם ומותר האדם על הבהמה הוא בדבור, שהוא הגדר הפחות ביותר, שהרי גם גוי מדבר, אע"פ שכל הנהגתו הוא הנפש הבהמית שבו, אבל גדר אדם האמיתי, שייך גם באלים אם מנהיג עצמו ע"י הנפש השכלית, דהיינו בדעת שהיא עיקר גדר אדם, ואזי הגדר אדם מתבטא בצדקה ואכילה רק לקיום הגוף וכו'.

ראה תורה נז אות ח' – דבור גדר אדם, **ובתורה קצד** – דבור גדר אדם, **ובתורה רכה** – גדר אדם הוא הדבור וצדקה, **ובתורה רסג** גדר אדם לאכול רק כפי הצורך, **ובתורה רסו** – דדים במקום בינה, **ובתורה ב תנינא** אות ד' – דבור וצדקה גדר אדם, **ובתורה ז'** תנינא אות ד' – גדר אדם הוא הדעת את ה', **ובתורה עז תנינא** – גדר אדם הוא הדבור.

שצריך י"א כי גדר אדם הוא שיש לו דעת להתרחק ממה שאין בו תועלת וכל שכן ממה שיודע שיזיק לו, וכשאוכל יותר הוא מעשה בהמה, שאוכלת ולועסת כל היום נראה הכוונה שגם כשאינה אוכלת זה לא מדעת שיודעת שהמיותר מזיק אלא מצד טבע הקבוע בה, דייקא בגלל שאין בה דעת שלא להזיק לעצמה באכילה יתירה. ואדם כיון שיש לו דעת וצריך להשתמש בה על כן טבעו שכשנפול לאכילה כבהמה בלא דעת אזי המיותר מזיק לו. ועי' בא קדחת ר"ל – רחמנא ליצלן. בתורה רנז/כ' מבאר רבנו שאכילה יתירה מזיקה לגוף וגם מה שכבר אכל מצטרף למיותר להזיק את הגוף, אבל שם לא מבואר שהנוק הוא חולי הקדחת, אלא שכיון שאין לו חיות הוא לוקח חיות מהאדם, וצ"ע אם הכוונה שגורם לקדחת או חולי אחר. וכן כשנזדמן להאדם בתוך מאכלו ניצוצות שלא נתבררו עדיין ממאכל בהמה למאכל אדם וי"א, עי' בא ג"כ חולי הנ"ל, י"א אם לא מי שהוא אדם גדול/ט' מאד שיכול לדלג מדריג' שלימה ולהעלות המאכל למעלת מדבר. כי כשאוכל מאכל בהמה כנ"ל, נמצא שיוצא מגדר אדם לגדר בהמה. נראה כוונת רבנו עפ"י הכתוב (דברים ח' ג')/ט' כי לא על הלחם לבדו

^א עיין שיש"ק ח"ב אות תרמח – פעם, בהיות מוהר"ן בטרפליק בישבו על השלחן ואכל מאכל העשוי מסלק "בארשט", שאל אותו אחר מאנ"ש איזה עצה, ולא ענהו מוהר"ן, ושאל שוב את מוהר"ן, ושוב לא ענהו, ושאל עוד פעם, נענה לו מוהר"ן וי"א: "איני יודע לשית עצות לעצמי, אם לאכל עוד כף סלק אם לא, כי אולי כבר מספיק, ואתה רוצה שכבר אענה לך תכף ומיד...!"

שם אות תקפג – רבי דוד צבי חותן מוהר"ן לא היה נוטל את ידי לסעודה בכל ימות השבוע ולא אכל כי אם מזונות ופחות מבשעור, והכל מחמת חומרות שבנטלת ימים, וזוהי של מוהר"ן היתה מכינה עבורו את המזונות והכינה שני עוגיות יחצי עבור מזונו, ואמר רבי אברהם בן רבי נחמן שמונה רואים גודל צדקותו שלא אכל יותר מהשעור הנ"ל, כי הוא יותר מדי עבורו, ופחות מהשעור הנ"ל היה מועט מדי ואכל רק כדי חיותו ממש.

ושם ח"ד אות שפד – רבי ישראל קארדונער זכרוננו לברכה, בכל ימות השבוע לא אכל שום מאכלים לבד מלחם ושתית תה, אף על פי שהגישו לו שאר מיני מאכל.

ושם אות שפה – ספר רבי ישראל קארדונער זכרוננו לברכה, שזכה וראה פעם את רבנו בחלום, ושאל את רבנו שלש שאלות, אחת, אם ינהג בסדר תעניות אם לאו, כי רצה לנהג בעצמו סדר תעניות, ענה לו רבנו: אין אנו אוהבים מתעניות, אחר כך הוציא רבנו חלקה מאמתחתו שבר ממנה קליעה אחת קטנה, וסיים ואמר לו: "און אויף צו עסין איז דאס אויף גינג", ו"אם בשביל לאכל הרי גם מעט זה מספיק".

^ב ליקוטי מוהר"ן תורה רנו – כי כשאוכל יותר מצרכו זה המאכל מזיק לו, כי כל דבר יש לו שורש שיש לו חיות ממנו, כגון הסמים יש להם חיות ממה שהאדם לוקח אותם לרפואה, וכן המאכלים יש להם חיות מזה שהאדם אוכל אותם ומקבל חיות מהם, מזה יש חיות להמאכלים, אבל כשאוכל יותר מצרכו אין לזה המאכל ממי לקבל חיות, מאחר שאין האדם צריך אליו, והוא דומה כאלו הניחו האדם לתוך כלי שבדאי אינו מקבל חיות משם, וע"כ המאכל מבקש לו חיות להחיות עצמו ואזי הוא מוציא החיות של האדם ועי"ז הוא מזיק להאדם, ומחמת זה נצטרפין עמו אפי' שאר המאכלים ומזיקים לו,

^ג עיין תורה סב אות א' ותורה ס' אות ו' ולק"ה חדש א'

^ד הערה זו נמצאת כבר בדפוס

^{טו} כנראה על כן נהג האריז"ל לאכול עשבי מדבריות שאין נזרעים ע"י אדם לקיים מה שנאמר לאדם הראשון ואכלת עשב השדה. כמבואר במגן אברהם סימן קע ס"ק יט – בענין דברים המשכחים את האדם כגון זתים וכיוצא בהם אין זה אלא בע"ה אבל המאכל בכונה כנודע מוסיפין לו זכיר כי הוא מתקן אותה אך צריך לזהר מאוד שלא לאכול לב בהמה חיה ועוף, האר"י היה אוכל עשבי המדבריות שאין נזרעים ע"י אדם לקיים ואכלת עשב השדה (כתבי):

ראה חיי מוהר"ן – אות קנח (ח) באותו חג השבועות (שנת תקס"ו) למד הרבה בתוך הסעודה של שחרית ובין מאכל למאכל קדם שהושיטו המאכל אל השלחן היה לומד בתוך כך וללמד אז האדרא. ואחר כך הושיטו המאכל ופסק ואכל מעט וחזר ועסק בלמודו וכן היה בכל פעם בין כל מאכל ומאכל והוא היה סובר בכל פעם ששוב לא יתנו מאכל אחר אבל הם נתנו עוד כמה מאכלים והוא היה לומד בין כל מאכל ומאכל כנ"ל: אחר הסעודה ענה ואמר. הם מתוכחים עמי כי אני הייתי סובר בכל פעם ששוב לא יתנו עוד מאכל והם נותנים בכל פעם עוד מאכלים. והנה הם מתוכחים עמי, כי אני הייתי רוצה שיהיה סיום הסעודה בלמוד והם רוצים גדולות שיהיה סיום הסעודה באכילה. כי יש אנשים פשוטים שאוכלים בשביל שיהיה להם כח ללמוד, ויש אנשים שגבוהים במעלה והם לומדים כדי שיהיה להם דעת איך לאכל. ואני הייתי רוצה בפשוטו שתהיה סיום הסעודה בלמוד אחר האכילה, שזהו בחינת עבודה פשוטה שאוכלים ואחר כך לומדים הינו שאוכלים כדי שיהיה להם כח ללמוד. אבל הם מחזיקים אותי בגדולות ונותנים בכל פעם עוד מאכל ורוצים שתהיה הסיום באכילה שזהו בחינת עבודה גבוהה שלומדים ואחר כך אוכלים, הינו שלומדים כדי שיהיה להם דעת וימח ושכל איך לאכל והבן:

^{טז} דברים פרק ח – (ג) ויענף וירעבך ויאכלך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבתך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ידוד יחיה האדם:

רבנו בחיי (דברים ח ג) לא על הלחם לבדו. על הלחם שהאדם רגיל בו אין חיותו של אדם בו לבדו בלתי הכח המצמיח אותו והוא מזול וכוחו, וכמו שאמרו חז"ל (בראשית רבה י, ו) אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה מכה אותו ואומר לו גדל, שנאמר (איוב לח, לג) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ, ואותו כח המצמיח יש לו כח אחר ממנו, ואותו כח אחר יש לו כח גבורה מושל עליו שהוא מעמידו ומקיימו, וכן מבח לבח עד הסיבה העליונה שהוא כח הכחות כולן וגבוה על כל גבוהים והוא מקור חיים וחיות כל חי, שהרי ישראל כל ארבעים שנה במדבר לא אכלו לחם וחזי, זהו על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, כלומר על הכח הנגזר מפי עליון, כלשון הדבר יצא מפי המלך (אסתר ז, ח), שפירושו גור, וכל הכחות האלו האמצעים קראם הכתוב מוצא פי ה', כלומר כי הם כולם נגזרים ויוצאים מכוחו, ובא הכתוב הזה להודיע שאין עיקר החיות במזון הבא מסיבה אחר סיבה כענין הלחם שאנו אוכלים שהאמצעים רבו בו, אלא שעיקר החיות במזון הכח המתקרב אל הסיבה העליונה, כי כל מה שיתקרב מכוחו יתברך ויתמעטו האמצעים הוא עיקר החיות: וזהו שאמרו חז"ל (במדבר רבה ב, כה) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו (שמות כד, יא), רבי יוחנן אמר אכילה ודאית שנאמר

יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' וכו', דהיינו שהאדם ניזון לא רק מהגשמיות אלא בעיקר מהרוחניות שבמזון^י. כמו שאמרו (ב"ר י' ו') אין לך עשב שאין לו מלאך שמכה בו ואומר לו גדל. (ודור המדבר ניזון מהמין שהוא רק רוחניות)^{י"א}. ועל כן יש במאכל שני תיקונים, תיקון הכמות הגשמית שתהיה כמות של גדר אדם מוגבלת רק לצורך הקיום, ותיקון הניצוץ הקדוש (מוצא פי ה') למדרגת גדר אדם. כי גם בהמה ניזונת מגשמיות ורוחניות, אבל מרוחניות ברמה של נפש בהמית של בהמה. וכשאדם אוכל מאכל עם ניצוץ ברמה כזו הוא נופל למדרגת בהמה. ועיקר תיקון הרוחניות שבמאכל הוא ע"י הברכה שמברך באמונה שלימה (ראה תורה ס' וס"ב/ט) וספר הלקוטים^{י"ב} להאריך^{י"ג}), אבל לפי המבואר כאן נראה שיש ניצוץ שמצד עצמו עדיין לא מבורר,

(משלי טז, טו) באור פני מלך חיים. נתכוון רבי יוחנן לומר כי האור העליון שהוא חיי הנפש ומזונה ותענוגיה היא האכילה הודאית, אבל מזון הגוף הבא מסיבה אחר סיבה אינה אכילה ודאית: **נראה לי** כי קרא הכתוב המן מוצא פי ה' כי אף על פי שכל האמצעים כולן מוצא פי ה' הם וזהו שאמר כל, מכל מקום המן היה מוצא פי ה' ממש, ממה שכתוב (שמות טז, ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והבן זה. ויהיה ביאור הכתוב, כי על כל מוצא פי ה' שהם האמצעים כולן, יחיה האדם, אין צריך לומר על מוצא פי ה' שהוא המן, ואין שם ריבוי אמצעים, והוא מוצא פי ה' ממש, וכאשר רמזתי:

י" כנ"ל בביאור רבנו בחיי שגם הגוף ניזון מגשמיות ורוחניות ועיין בביאור החיד"א שהרוחניות שבמזון הוא בעיקר לנשמה.

נחל קדומים (להחיד"א) (דברים ח' ג') כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם. היא הנשמה כי אינה חיה מהגשמות וכמו שחקרו הפלוסופים שאנו רואים שאם יאכל אדם חי ומתקיימת הנשמה ואם אינו אוכל מת ואין הנשמה חיה מהמאכל הגשמי והיא אינה נזונת ממנו אך היא נזונת מהרוחניות שע"י הברכה נזונית הנשמה וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם שהיא הנשמה כי היא אינה חיה בדבר גשמי אך הענין הוא כי ע"י הברכה נזונית הנשמה וזהו על כל מוצא פי ה' יקבנו והאלהים אנה לידו הברכה וזו היא מזון שבנפש וגם דיש רוחניות במאכל וזה נמשך ע"י שהקב"ה בבריאת העולם גזר כן בבריאת אדם וכל הצומח והדומם ומאוחו כח נמשך רוחניות לכל דבר וזה הרוחניות הולך לנשמה וז"ש כי על מוצא פי ה' מהרוחניות הנמשך תחיה כל נשמה זה תורף דברי רבינו האר"י זצ"ל בקצור נמרוך:

י" כנ"ל בביאור רבנו בחיי. ע"ש

ועיין גם תולדות יצחק (דברים ח' ג) ומה שכתוב למען הודיעך נ"ל לפי שהטבעים אמרו שאי אפשר לזון אלא מי שדומה לניזון, ולכן המים אינן זונין אלא במקרה שמעבירין המזון, וזה לפי שהם פשוטים והאדם מורכב, והלחם שלנו זון לפי שהוא מורכב מארבע יסודות כמונו, והטעם שהוא מורכב לפי שהוא רחוק ונתגלגל מהשי"ת באמצעים רבים. שהשי"ת פשוט ואחד בתכלית הפשיות והאחדות, והמלאך שהוא קרוב מה' יתברך פשוט אבל יש לו קצת הרכבה, מצד שהוא עלול מה' יתברך והקב"ה עילתו ולכן כאילו במלאך קצת חומריות, וזהו שאמר (איוב ד יח) הן בקדושי לא יאמין ובמלאכיו ישים תהלה, ומה תהלה יש במלאך אלא זה, אבל אותו החומריות שיש להם אינו גשמי, והשמים שהם יותר רחוקים מהשי"ת הם חמריים שמיים, אבל אינם מורכבין מארבע יסודות אלא הם פשוטים והם יסוד ה' שאין בו הפכיות, ולכן הם נצחים ואין בהם הפסד ומיתה: **ואחר כך** נשתלשלו מהם הארבע יסודות נפסדים, והווים אלו מאלו מצד ההיולי שלהם מאבד צורה ולוקח צורה, וההיולי כאלו מורכב מאחר שבו ארבע יסודות זה אחר זה ואחר כך המזון מורכב מארבע יסודות והמורכבים מהם חמריים מאד, וזה לפי שהם רחוקים מהשי"ת: **אבל כל** הדבר שיתקרב יותר מהשי"ת הוא יותר פשוט, והמן פשוט מאד לפי שאינו מורכב מארבע יסודות והוא קרוב מאד להשי"ת, שהוא מורכב והמורכב זון למורכב, כי על כל דבר שיוצא מיי' שהוא פשוט אחר שיצא מפיו יהי מן ויהי מן, שלא נתהווה מתנועת הגלגלים כמו היסודות והמזון שמתהווה מצד תנועת הגלגלים, גם בזה הפשוט שהוא מן יחיה האדם. ומה שאמר (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, פירושו ממקום גבוה לא שהשמים מולידים אותו, וזהו שאמר על כל מוצא פי יי', שאין אמצעי בנתיים אלא שיצא מפיו והיה כן בלא אמצעי: **הכלל העולה** שהמזון צריך שיהיה דומה לניזון והמן פשוט ועם כל זה זון, וזהו שכתוב בפרק הנוכח (וימא עה ב) לחם אבירים אבל איש (תהלים עח כה), לחם שמלאכי השרת נזונים בו דברי רבי עקיבא, אמר לו רבי ישמעאל טעית וכי מלאכי השרת אוכלים לחם, והלא כבר נאמר לחם לא אכלתי, אלא אל תקרי אבירים אלא אברים שנבלע באיברים, פירוש מצד שהוא פשוט אין בו מותר:

י" ליקוטי מוהר"ן תורה סב אות א' דע, שע"י אכילתם של ישראל, נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה אפין באפין, בבחי' (רות ב') ויאמר בועז לרות לעת האכל גשי הלום. לעת האכל דייקא, היינו ע"י האכילה. גשי הלום, דא יחוד קוב"ה ושכינתיה. בחי' (בראשית מ"ד) ויגש אליו יהודה, דא תקרובתא מלכא במלכא (זוהר ויגש דף ר"ו וע"ש בפי' הרמ"ו). רק האכילה צריך להיות מאכל אחר שנתברר, ואין בו שום תערובות. כי מאכל שיש בו תערובות, ע"י מאכל כזה, יוכל האדם לחטוא: אות ב' – והביור של המאכלים, הוא ע"י אמונה....

ליקוטי מוהר"ן תורה ס' אות ו' – כי יש בני אדם שישנים את ימיהם, ואף שנרמה להעולם שהם עובדים את ה', ועוסקים בתורה ובתפילה, אף על פי כן כל עבודתם אין להשי"ת נחת מהם. כי נשאר כל עבודתם למטה, ואין יכול להתרומם ולהתעלות למעלה. כי עיקר החיות הוא השכל, כמו שכתוב (קהלת ז') החכמה תחי' את בעליה. וכשהעבודה היא עם שכל, משימין בה חיות שתוכל להתעלות. אבל כשנופל לבחי' מוחין דקטנות, בחי' שינה, אין יכול להתעלות למעלה. ויש שנפלו לבחי' שינה, על ידי תאוות ומעשים רעים. ויש שהם אנשים כשרים ויפים, רק שנפילתם הוא על ידי אכילה. כי לפעמים כשאוכל האדם מאכל שלא נתברר עדיין למאכל אדם, על ידי זה נופל מוחו לבחי' שינה. כי כמו שבגשמיות, יש מאכלים שמרבים שינה, ויש שממעטים שינה. כמו כן ברוחניות, יש מאכלים שלא נתבררו, שמפילין לבחינות שינה. וכשאוכל בקדושה ובטהרה, אזי הוא בחי' לחם הפנים (ה). כי השכל הוא הפנים, כמו שכתוב (קהלת ח') חכמת אדם תאיר פניו. אבל כשאין אכילתו בקדושה, אזי אובד פניו, היינו השכל, ונופל לבחי' שינה. כי עיקר המאכל הוא להחיות הלב, כמו שכתוב (רות ג') ויאכל וישת ויטב לבו, וכמו שאמרו רז"ל (מ"ר בראשית פ' מ"ח) פתא סעדא דלבא. וכשאין המאכל מבורר, ואין אוכל אותו בקדושה, אזי מביא רוע אל הלב. ועל ידי רוע הלב, נתקלקל הפנים, כמו שכתוב (נחמיה ב') מדוע פניך רעים, אין זה כי אם רוע לב. וכן להיפך, בקשת הפנים, דהיינו שיחזור ויבקש פניו, הוא תלוי בתיקון הלב, כמו שכתוב (תהלים כ"ז) לך אמר לבי בקשו פני. ועל כן לפעמים על ידי מאכל שאין מבורר, שעל ידו נתקלקל הלב, ע"י אובד הפנים, ונופל לבחי' שינה. וצריך לעוררו משינתו. ואי אפשר לעוררו, כי אם כשמתעורר מעצמו, כי צריך אתערותא דלתתא.

י" ספר הליקוטים פרשת עקב – פרק ח – וז"ש למען הודיעך, כי לא על הלחם החומרי לבדו יחיה האדם, דהיינו חלק הגוף החומרי שבו, שע"כ נקרא אדם שקורץ מאדמה, כי על כל מוצא פי ה', דהיינו המן שהוא רוחניות בהחלט, שיצא מפיו ית', גם עליו יחיה האדם חלק חומרי שבו, כאמור. וכן ג"כ יהיה להפך, כי כשיאכל הלחם בלא ברכה, שלא יתעורר החיות שבו. וכן אכילת הגוים שהיא בלי ברכה, גם

ואותו יכול להעלות רק אדם גדול מאד. עניין זה לא ברור לי ואולי הכוונה שאינו מבורר מצד הזמן כמבואר בתורה נד/כא. אבל ראה לעיל לק"ה איסור חדש א' שם משמע שהכוונה לברור המאכל שמבואר בתורה סב ע"ש וכנ"ל.

וזה בחי' מה שאמר דוד המלך להקב"ה, בגלל מעשינו הרעים (תהלים סו/כ) הרכבת אנוש לראשינו, פשוטו של מקרא מדבר בשיעבוד מלכויות ולבסוף הוציאנו מידם לרויה, וכמבואר במגילה יא./כא. ורבנו מצא בו רמז להנ"ל שבגלל מעשינו הרעים נפלנו למדרגת בהמה, היינו שגדר אנושי למעלה ממנו, כי הוא למטה מגדר הנמוך ביותר/כד של אדם, כי ירד לגדר בהמה כנ"ל. לכאורה צ"ל הרכבנו/כה אנוש לראשנו, שע"י אכילה כבהמה נפלנו מגדר אדם, אזי באנו באש ובמים, זה בחי' חולי הקדחת ר"ל, שהוא אש ומים חמימות וקרירות דהיינו שהחולי גורם לו להיות קודם מחום ורועד מקור/כו, ועי"ז סובל מרעידות הגוף וצמרמורת/כז: וסוף הפסוק "ותוציאנו לרויה" כנראה רמזו בו הזיעה (מותרות הגוף) שעל ידה מתרפאים מחולי הקדחת.

וזה שארז"ל (באבות דר' נתן פ"א/כח) ובתנא דבי אליהו (רבא פרק לא/כט) ובפסחים קיח./ל) [לא] שם איתא לשון זה דהיינו שלשון התורה כאן מורכב מכל הגרסאות יחד/לב) בשעה שאמר הקב"ה

היא תזון חלק הנפש, אלא שלא יהיה התועלת שיעשה אל הנפש בלא ברכה, כמו התועלת שיהיה לו עם הברכה. וכן הענין בעצמו בענין המצוה בעצמה, כי אף אם יהיה בלא כוונה, תועיל לאדם לעה"ב ג'כ, אלא שלא ישוה בהשואה גמורה, אל מי שיעשה אותה בכוונה: כא ליקוטי מוהר"ן תורה נד אות ג' – ויחד של צדיק וכנס"י, נעשה ע"י משא ומתן. כי כל דבר שבעולם, יש בו ניצוצות הקדושה שנפלו בשעת שבירה. ושכירה, הוא בחי' אותיות שנשברו ונפלו לכל דבר ודבר מזה העולם. וכל דבר יש לו שעה(ה) וצריך לבא בשעה זו לאדם זה, שהוא משורש אחד עם אותן הניצוצות שיש בזה הדבר. וכשמגיע זה הדבר לאדם זה, והוא מקבל חיות מזה הדבר, היינו מהאותיות הנשברים שיש שם. עי"ז נכללין האותיות הנשברים, בזה האדם, בחיות שלו, ונעשה מהם קומה שלימה, ומתפשט בחיות של כל הגוף. ועי"ז נשלמין האותיות, ויש להם שלימות. וצריך לשהות הדבר אצל זה האדם להשתמש בו, עד שנפסקין האותיות והניצוצות השייכין לשרשו. ואח"כ יוצא מרשותו לאדם אחר, שהגיע העת שיהיה עליה להאותיות הנשארים, שהם משורש אחד עם האדם האחר, וע"כ יוצא לרשותו. ולפעמים חוזר הדבר ובא לאותו האדם שהי' שלו מתחילה, כי מחמת שלא היה לו אז חלקי נפש רוח נשמה אלו, לא היה יכול אז להשלים האותיות אלו, עד עתה שהגיעו לו אלו חלקי נר"ג, שעל ידם יכול להשלים אלו האותיות הנשארים. ובין כך, הוכרח לשהות אצל אחר. וכשמשלים האותיות אלו, נתוסף לו הארה בנפש רוח נשמה שלו, מחמת הארות אותיות אלו שהגיעו אליו ונשלמו אצלו. וע"י הארה זו, מאיר בשורש נפש רוח נשמה שלו, שהוא בצדיק וכנסת ישראל, שהם שרשי כל הנשמות כנ"ל. וע"י ההתנוצצות הזאת, נתייחד צדיק וכנס"י, הנקראים משא ומתן כנ"ל. ועש"ז נקרא מקח וממכר, וכל הדברים, וכל הלימוד, משא ומתן. כי על ידם נתייחד צדיק וכנסת ישראל, הנקראים משא ומתן כנ"ל:

כב **תהילים פרק סו (יא) הִבֵּאתֵנוּ בְּמִצְוֶה שְׁמֶת מוֹעֵדָה בְּמִתְנִינֵנוּ: (יב) הִרְפֵּתָ אָנוּשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאֵשׁ וּבַמֵּיִם וְתוֹצִיאֵנוּ לְרוּיָהּ:**

רש"י (יב) הרכבת אנוש לראשינו – מלכי כל אומה ואומה:

כג **מגילה דף יא. – רבי חנינא בר פפא פתח לה פתחא להא פרשתא מהכא (תהילים סו-יב) הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים באש בימי נבוכדנצר הרשע, ובמים בימי פרעה, ותוציאנו לרויה בימי המן. (שניצלנו מגזרותיו)**

כד **כמבואר בזוהר תזריע דף מח. – תאנא בכמה דרגין אתקרי בר נש, אדם, גבר, אנוש, איש, גדול שבכלם אדם, (משום) דכתיב (בראשית א' כז) ויברא אלה"ם את האדם בצלמו, וכתיב (שם טו) כי בצלם אלה"ם עשה את האדם, ולא כתיב גבר אנוש איש:**

ומבואר שיש ד' מדרגות, אנוש גבר איש ואדם. והביאור כי המדרגה הפחותה מכונה אנוש, והוא כבהמה בדמות אדם והם כל הגויים ורוב העולם, ולמעלה ממנו הוא הגבר דהיינו מי שמשתדל להתגבר על יצרו. ואיש נקרא מי שמצליח תמיד לכופ את יצרו, ואחר שהאיש עושה כל שבכולתו אזי הקב"ה הורג את יצרו הגשמי ונעשה לבו חלל בקרבו ואזי הוא מכונה אדם.

כה **לכאורה צ"ל הרכבנו וכו' – כי אנחנו גרמנו לעצמינו, להתנהג כבהמה. ובדוחק גדול אולי יתבאר עפ"י תורה רסא כשנפול אדם ממדרגתו ידע שמן השמים הוא וכו'.**

כו **בדרך כלל מבואר שקדחת היא שעולה חום הגוף. ראה חולין נט. אמר רב יהודה האי מאן דאכל תלתא תקלי חלתית אליבא ריקנא מישתלח משכיה. ופרש"י נפשט עורו שהחלתית מחמתו מאד ואוחזות קדחת שקורין שקלפיו"ן. וראה פרש"י ביצה כב. קדחתא – לשון קדחה באפי (דברים לב) שורפת, והוא שקורין איתקלפיו"ן: ופרש"י ביומא כט. – אישתא דסיתוא – קדחת של ימות החורף מחממות את החולה בידוע שהוא קשה מאד יותר מקדחת המבערת בימות הקיץ:**

אבל ראה ספר הברית – חלק א מאמר יז נפש החי שבמדבר – פרק ב (בביאור החיסון לאבעבעות) .... ואז לפעמים יש לאדם ההוא מעט ממין קדחת המורכב מקור וחום הנקרא (פיבער)

כז **מאירי על נדה דף סג. וסת המקרה אף הוא נחלק להרבה מינים פיהוק או עיטוש או צמרמורת ר"ל שאם היא למודה שבכל עת שתראה יארע לה פיהוק או עיטוש או שיאחזה צמרמורת... ... ואוחזין אותה כמין צמרמורת ר"ל חימום בשר כעין צימור קדחת.**

כח **אבות דרבי נתן פרק א' משנה ח' – בו ביום נגזר על אדם ג' גזרות שנא' ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך וגו' ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה (בראשית ג' יז-יח). כיון ששמע אדה"ר שאמר לו הקב"ה ואכלת את עשב השדה מיד נודעו אבריו אמר לפניו רבונו של עולם אני ובהמתי נאכל באבוס אחד אמר לו הקב"ה הואיל ונודעו אברייך בזיעת אפיך תאכל לחם.**

לאדם הראשון [לג'] ואכלת את עשב השדה נזדעזעו אבריו, אמר אני וחמור נאכל באבוס אחד. ומבאר רבנו **נזדעזעו איבריו, זה בחי' חולי הקדחת** שחילופי החום והקור גורם לו רעידת הגוף וצמרמורת, **שבא על ידי אכילה יתירה,** שהיא בחי' **אכילת עשב השדה** דהיינו ע"י שאדם נופל ממדרגת מאכל אדם למדרגת מאכל בהמה כנ"ל. מבואר שמיד כשנאמרה לו הקללה, ירד ממדרגת אדם למדרגת בהמה, ומיד נחלה בקדחת כי נפל מהדעת ונעשה אצלו פירוד בין אש ומים חום וקור, ורעד בכל גופו כאילו כבר אכל אכילה יתירה.

וזה שאמרו שם בהמשך המדרש כיון ששמע מהקב"ה [ל"ה] בזעת אפך תאכל לחם נתיישרה דעתו, ונתרפא. ומבאר רבנו, **כי חולי הקדחת ברוחניות זה בחי' פגם הדעת, כי עיקר הדעת הוא על ידי חיבור אש ומים,** וחולי הקדחת ההפך מזה, כי הוא פעם חום ופעם קור. ועל כן הלשון 'נתיישרה דעתו' רומז שנתרפא מהחולי, דהיינו שיש לו חום ממוצע, בלא שיתגבר אחד על השני/ל"ו. והם תלויים זה בזה הקדחת ונפילת הדעת, כי שניהם נפילה מגדר אדם לגדר בהמה, וכשנופל מהאדם ומגדר אדם אוכל אכילה יתירה ואזי אין חיבור ושלוש בעצמיו בין חסד וגבורה אש ומים, ונעשה חולה וגופו רועד. וגם נופל מיראה ואהבה כמבואר בשיחות, כי הן תרתי דסתרי אהבה מקרבת ויראה מרחקת ורק ע"י הדעת מקיים את שתיהן.

וזה שאומר המדרש כיון ששמע בזעת אפך תאכל וכולי, כי רפואת החולי הנ"ל, הוא ע"י זיעה/ל"ז [ל"ח/לט]. ומיד כשאמר לו הקב"ה "בזעת אפך תאכל", מיד הוא הזיע ונפלט פסולת הגוף בזיעה,

^{כט} **תנא רבי אליהו רבה – פרק לא – למעלה הימנו מה הוא אומר (שם) וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה בזעת אפך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב כיון שאמר הקב"ה לאדם וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה נזדעזעו כל אבריו, א"ל הקב"ה הואיל ונזדעזעו אבריו תאכל לחם, שנאמר בזעת אפך תאכל לחם וגו', עד ואל עפר תשוב.**

^ל **גם בפסחים** מובא המדרש הזה אבל בלשון שונה שבמקום ואכלת עשב השדה נזדעזעו איבריו כתוב קוץ ודרדר תצמיח לך, ולגו עיניו דמעות.

פסחים דף ק"ח. אמר רבי יהושע בן לוי בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם וקוץ ודרדר תצמיח לך ולגו עיניו דמעות אמר לפניו רבונו של עולם אני וחמורי נאכל באבוס אחד כיון שאמר לו בזעת אפך תאכל לחם נתקרה דעתו אמר רבי שמעון בן לקיש אשרינו אם עמדנו בראשונה ועדיין לא פלטינו מינה דקא אכלינן עיסבי דברא.

וכן הגרסא בעין יעקב פסחים אות נח – . אמר רבי יהושע בן לוי, בְּשִׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרָאוּשׁ, (שם ג) "וְקוֹץ וְדִרְדֵּר תִּצְמִיחַ לְךָ", (זלגו) עֵינָיו דִּמְעוֹת. אָמַר לְפָנָיו, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אָנִי וְחִמּוּרִי נֹאכֵל בְּאַבּוּס אֶחָד! כִּיֹּן שֶׁאָמַר לוֹ, (שם) "בְּזַעַת אִפְּךָ תֹּאכֵל לֶחֶם", מִיָּד, נִתְקַרְרָה דַּעְתּוֹ.

מהרש"א – ולגו עיניו דמעות כו'. כי היה סבור כיון שמאכלו שוה כחמור ישתוה גם בדעתו כחמור כי מזונות החמור יולידו טבע חמורי ולא נתקרה דעתו עד שאמר לו שיאכל לחם כי טעם הדגן מביא לאדם דעת שע"ז אמרו בסוכה בקטן יוסיף דעת יוסיף גו' כדמפורש שם:

לא ובעיקר בפסחים ק"ח.

^{לב} **בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדה"ר (עד כאן לשון הגמ' בפסחים) ואכלת את עשב השדה, נזדעזעו אבריו (ע"כ לשון תדב"א ואבות גר"ג) אמר אני וחמור (ע"כ לשון פסחים) נאכל באבוס אחד (ע"כ לשון פסחים ואבות דר"ג), כיון ששמע בזעת אפך תאכל לחם נתיישרה דעתו, (ע"כ לשון פסחים)**

^{כז} בראשית ג' י"ח

^{לד} **בראשית פרק ג' (יז) ולאדם אמר כִּי־שִׁמְעָתָ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וְתֹאכַל מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: (יח) וְקוֹץ וְדִרְדֵּר תִּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֹתָהּ עֹשֶׂב הַשָּׂדֶה: (יט) בְּזַעַת אִפְּךָ תֹּאכֵל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל־הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ בְּיַעַר אֶתָּה וְאֶל־עֵפֶר תִּשׁוּב:**

רש"י (יח) וקוץ ודרדר תצמיח לך – הארץ כשתזרענה מיני זרעים תצמיח קוץ ודרדר קונסד ועכביות והן נאכלין ע"י תקון (ביצה לד): **ואכלת את עשב השדה –** ומה קלה היא זו והלא בברכה נאמר לו הנה נתתי לך את כל עשב זרע זרע וגו' אלא מה אמור כאן בראש הענין ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה ואחר העצבון קוץ ודרדר תצמיח לך כשתזרענה קטניות או ירקות גנה היא תצמיח לך קוצים ודרדרים ושאר עשבי שדה ועל כרחך תאכלם:

^ה שם ג' י"ט

^{לו} **ראה לקוטי תפילות על תורה זו –** ותסבב ברחמיך הרבים ותשלח עליהם זעה טובה מן השמים, ועל ידי זה תתישב דעתם ויתמזגו החסדים והגבורות שהם כח האש ומים שבהם במוג השוה ולא יתערבו ולא יתבלבלו עוד ולא יתגבר זה על זה כלל, באופן שתציל אותם ואת כל ישראל מרובי קרירות וחמימות ורעידת האיברים של חלי הקדחת ורחמנא לשון ויזכו כלם לרפואה שלמה, ויתישב דעתם בשלמות באמת:

^{לז} **לאו דווקא כל סוג של זיע כמבואר בספר מורה דרכי הרפואה (הופלאנד) –** הזיעה ההכרעית הוא שווה בכל חלקי הגוף. (אבל זיעה המתגלה באחד מחלקי הגוף, בראש, בחזה, ובדומה, יכולין להיות מקבוצ הדם בשפע אל החלק ההוא, או מדלקת שבמקום ההוא. הזיעה ההכרעית היא כמו קטור (דאמפפיג) וחמה (איסט ווארם) (אבל זיעות קרות המה מבשרים המות) הזיעה ההכרעית הוא בלתי נפסקת במשך זמן הזיעה, והעיקר שהוא מקלת את החלי, ועושה את הדפך שוקט (ובפרט בחליי הקדחות). אבל הזיעות הבאות כמקרה (דיע שימפטאמאטישע) המה אותן הזיעות המוקדמות (פריהציטיגע) זיעות מרובות ועצומות (אובערמעסטיג) ואינם מקילות המחלה המה יתגלו או בהתגברות תנועת הדם, עם חלישות בהעור או בקבוץ וזהמא באסטומכא, או בחלישות כלליית ונטיה לרקבון בכלבול חם (ווארמע דייעט) מטה חמה, אויר חם בחדר החולה, המה המסבבים לרוב מיני זיעות אלה, ולפעמים הם מבשרות על פריחה דוחנית (פרוועלאוסשלאגע), אל על כתמי תכלת (פעטעחין).

ונעשה שלום במדותיו, ועי"ז נתיישרה דעתו, וחזר החיבור בין גבורה וחסד, אש ומים, החום והקור, שזה הוא בחי' מה שנתרפא מחולי הנ"ל, דהיינו שהוא שלימות הדעת שהוא חיבור חסדים וגבורות כנ"ל :

עד כאן לשון התורה בליקוטי מוהר"ן

בשיחות הר"ן סימן קמג מובא כתב יד החברים השייך לתורה שלנו וזה לשונו:
פי יש שני מיני אכילת הפהמיות, דהיינו שיש אדם שאוכל בתאוה גדולה בבהמה, והמאכל הוא מאכל אדם.
ויש אדם שאוכל באדם, אבל המאכל אינו מאכל אדם, דהיינו שהניצוצות לא נתפררו כל-כך שראוי לאדם, אלא הוא מאכל בהמה.
והאוכל משני המאכלים האלו בא לידי הקדחת. בין שאוכל בבהמה מאכל אדם ובין שאוכל כאדם מאכל בהמה, דהיינו בין שנפל ממדרגת אדם לפני שאכל ובין שיפול ממדרגת אדם אחרי האכילה.
וזה שפיתוב (תהלים סו, יב): "הרפבת אנוש לראשו", דהיינו כשאנו במדרגה קטנה שנפלנו ממדרגת אדם למדרגת בהמה, שאדם גדול ממונו אזי על ידי שאנו אוכלים משני המאכלים הנזכרים-לעיל, אזי באנו באש ובמים, הינו קר וחם, דהיינו קדחת.
ואפלו הרופאים^מ אומרים גם-כן כן שקדחת בא מן מאכל יותר, וזה בגשמיות; וברוחניות גם-כן כן, שיש בחי' קדחת רוחנית, דהיינו חוסר שלום וחיבור בין הגבורות והחסדים דהיינו פגם הדעת שהוא המחברם, פי כשהאדם הוא בבחינת דעת אזי יש בו אהבה ויראה וקדשה, דהיינו חסדים

זיעה -המרחת ריח חמוץ (זאוער ריעכענדע שווייטע) היא מקרה לקדחת עם פריחה דוחנית (צעגען פריזעל פובער) (Miliara) זיעה באושה, תהנה בקדחת הקרבון (אין פאולפירער).
 זיעות התחדשות לבקרים (מארגען שוועיס) אם אינם מורגלת (ווען זיע ניכט גיוואהנליך זינד) יורו על קדחת השדפון (העקטישעש פיכער) הגוף הממחר להזיע מכל תנועה קלה, יורה על טבע חלש (שוואבע נאטור).

לח תורה ו' תנינא

לט עיין תורה ו' תנינא - על ידי זעה טובה (כגון כשמועין על ידי דבר שקדשה), על ידי זה נעשה שמחה, בחינת (דברים ט"ז): "ושמחת בחגך", בחינת שמחה של יום טוב, (ולאו דוקא יום טוב ממש, אלא כל יום שהוא בחינת טוב, נקרא יום טוב). כי השמחה על ידי הדמים, כי העצבות מן הטחול, וטחול היא עכירות הדמים, וכשמתגבר, חס ושלום, עכירת הדמים של הטחול, על ידי זה באין חלשות, חס ושלום, כי כשהעכירות הדמים הוא במדה בטחול, אזי אדרבא, הוא טובה מה שהטחול מקבל העכירת הדמים, כי נשאין הדמים זכים אבל כשעכירת הדמים של הטחול מתגבר, חס ושלום, נעשין חלשות, חס ושלום. והרפואה היא זעה, כי על ידי הזעה יוצא הארס, שיש בהדמים העכורים, שהם הפילו אותו למשכב, חס ושלום, ואזי נשאין הדמים זכים. ואזי זוכה לשמחה, כי עקר העצבות על ידי הטחול, שהוא עכירת הדמים כנ"ל, נעכשו שיוצאין עכירת הדמים על ידי זעה, נעשה שמחה וכו'. וזה אותיות זיעה ראשי תבות: "זה היום עשה יי" (תהלים קי"ח) הינו בחינת שמחה של יום טוב, שנעשה על ידי זעה טובה כנ"ל: וזה שאנו רואין, שהחולה תקף כשמוע, נמשך עליו שמחה, כי על ידי הזעה נעשה שמחה כנ"ל:

עלים לתרופה - מכתב רטו - ...אני בטוח בה' שישלח רפואה שלמה לבנו דוד צבי שיחיה חיש קל מהרה. ויכול להיות שהוא צריך להזיע זיעה טובה לרפואה ולחיים ולשמחה. ויקים מהרה זה היום ע'שה יי נגילה וכו'. וכבר ידעת לכלי לעסק בשום רפואה גשמית, הן מרופא ודאקטיר, הן מהמוץ עם. ואל תשמע לקול צעקת אשתך ורעיך, אפלו לקול הצדקת מרת אדיל תחיה, רק תקבל באהבה גם יסורים אלו שצריכים לסבל מקול צעקתם. אבל לא תצית להם כלל. רק אם יכריחו אותך לעשות לו קאנע פשוטה או צעפיל תחיה מכרח לעשות מחמת המון תשואתם שהומים לעשות דוקא כידוע לך כן זה, ולה' הישועה והרפואה, ואני מקנה לקבל בשורה טובה מהרה.
ספר הברית - חלק א מאמר יז נפש החי שבמדבר - פרק ד - ומהות הזיעה הוא רסיסים קטנים מאד עד כי לא תשורנו עין אדם והמה עולים דרך נקבי העור למעלה בתוך האויר כאד היוצא ועולה מן הארץ, אבל בעת אשר יתחמם הגוף ביותר יתחברו הרסיסים הקטנים אלה באלה ואחד באחד יגשו והיו לטפות גדולות ויורגשו לעין יפה, והיה אם ישאר הרבה מהם בין בשר אדם ועורו עד כי לא יוכלו לצאת דרך הנקבים הדקים והקטנים שבעור יתהוו מהם שחין ואבעבועות. ... ואחר כי הזיעה היא מחלקי לחות הרעות שבאדם יובן כי יציאת הזיעה מגופו גם זו לטובה לאדם, אך כל זה כשהוא יוצא בערך הראוי והמוצא, אבל אם יוצא זיעה הרבה יותר מהצורך לא טוב כי מולך עמו אז חלקי ליחות הטובים ומחליש הגוף מאד:

^מ ראה ספר רוח חיים (הופלאנד) - פרק ששי - ...הכלל הקדמוני, הוא תמיד אמת, והוא: להפסיק מלאכל, בעת שמתאוה לאכול עוד - ר"ל, לבל ימלא כרסו, אפילו פחות מכדי שבעו - מיני בישול המבושמים עפ"י אומנות (קונסט), יחשבו ג"כ למקצרי החיים. פה נצחק חמס על אהובי חבינו, ר"ל, על הדברים הנאהבים והנעימים לחבינו, ובקרבינו נהפכו למרירת פתנים, כי היא המצאה רעה, המשחתת ומזקת למשך חיינו, על אלה האופנים: א. מיני בישול כאלה, יתוכנו באופן נאות להיות ממשכינים ומעוררים את הלב. מיני מאכלים כאלה יעשו עפ"י ההערכה כזאת: חצים מדברים המעוררים והמחממים, ותחת שיתרבה באמצעות האכילה, תכלית מטרת החיים, והיא מלוי אי תשלום אבוד כח החיים (רעסטאראציאן), תתרבה עוד התאכלות הפנימית (אינגערע קאנסימציאן), ויעשו עוד הנגדי. אחרי אכילה כזאת, יקרה תמיד, קדחת אומנית (קינסטליכעס פיכער) ועל אדם כזה נאמר המשפט בלשון לאטיין (קאנסומענדא) (קאנסימימור). האוכל מתאכל.

גבורות מתוקנים, כי הדעת מחברם אע"פ שהן תרתי דסתרי, **וכשנפול חס-ושלום מבחינת דעת, אזי נופל לאהבה ויראה הנפולה.**

וכשאדם אוכל אחד משני המאכלים הנזכרים-לעיל, מאכל מבורר שנאכל בלא דעת או מאכל לא מבורר המפיל את האכלו מהדעת, אזי הוא נופל מבחינת דעת, כי שני המאכלים הנ"ל הם מאכל בהמה כנ"ל שאין לה דעת, פי מותר האדם מן הבהמה "אין" (קהלת ג, יט)^{מא}, הינו בחינת דעת, בחינת: "החכמה מאין תמצא" (איוב כח, חי)^{מב}. כי האין הוא בכתר זה בחי' רצון וכסופים להתחבר אליו ית', שרק ע"ז זוכים לחכמה ודעת.

נמצא פשוט מאכלים פאלו הוא בחינת בהמה, ונופל מבחינת דעת, ונופל פאהבה ויראה הנפולה.

וזה שפתוב: "הרפפת אנוש לראשו", הינו פנזפר-לעיל, דהיינו אפילו מדרגת אנוש שהיא הפחותה ביותר שבגדר אדם נפלנו ממנה ועתה היא מעל ראשו, כי נפלנו מדעת, אזי פאנו פאש ובמים, דהיינו קדחת, דהיינו פאהבה ויראה הנפולה שהיא קדחת רוחנית, כי בלא דעת שמחבר אהבה ויראה ביחד, אזי הן כל אחת בפני עצמה, אהבת ה' נופלת לאהבה רעה דהיינו לאהוב הבלי עוה"ז תאותיו, וכל דבר שהוא לא מצד הקדושה. ויראת ה' נופלת^{מג} ליראה מבני אדם וחיות רעות וכיו"ב :

עד כאן ביאור חברותא לתורה רסג

ליקוטי תפילות חלק ראשון

תפילה קנא אות ותתשצה: מיוסד ע"פ תורה רס"ג:

שומר ישראל שומר שארית ישראל, ואל יבא שום חולאת וכאב ומכאוב על עמך ישראל, מלא רחמים רחם עלינו ועל כל ישראל, ושמרנו והצילנו בכל עת שלא נאכל יותר ממהזכר כלל רק נזפה שתהיה אכילתנו ושתיתנו במדה ובמשקל ובמשורה, שלא נאכל שום אכילה יתרה שהוא בחינת מאכל בהמה, וכן תצילנו ותשמרנו שלא יבא לתוף פיננו שום מאכל שלא נתברר עדין ממאכל בהמה למאכל אדם חוטה עלינו פרב רחמיה ויהיה בעזרנו ושמרנו בכל עת שתהיה אכילתנו רק מאכל אדם לבד, ולא שום מאכל בהמה כלל ועל ידי זה נזפה שתשמרנו ותצילנו מכל מיני חלאים, ובפרט מחלי הקדחת רחמנא לצלן, שבא על ידי שאוכלין אכילה יתרה חס ושלום שהיא בחינת מאכל בהמה, או על ידי שאוכלין מאכל שלא נתברר עדין למאכל אדם, שהוא גם כן בחינת מאכל בהמה:

ותתשצה: רחם מלא רחמים, פי אתה יודע כמה פגמים ומכשולות באים על ידי רבוי אכילה ושתיה, וכמה חלאים באים על ידי זה רחמנא לצלן, ובפרט חלי הקדחת שנתפשטה עתה מאד, ידוד ישמרנו מעתה רחם על כל ישראל ועלי ושמרני תמיד שאזהר מעתה, ואשמר את נפשי לבלי לאכל שום אכילה יתרה כלל, ואתה תגן בעדנו ותשמרנו ברחמיה שלא יבא לתוף פיננו שום מאכל שלא נתברר למאכל אדם, באפן שתציל אותי ואת כל עמך ישראל מכל מיני חלאים, ומכל מיני מכות ומכאובות ומחששים ובפרט מחלי הקדחת.

^{מא} קהלת פרק ג (יט) פי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אדם להם כמות זה כן מות זה ורוח אחד לכל ומותר האדם מן הבהמה אין פי הכל הכל:

רש"י - ומותר האדם מן הבהמה אין - ויתרוננו והצלחתנו של אדם יותר מן הבהמה אינו נראה משמת כי הכל נהפך להיות הכל לשוב אל העפר:

חומת אנך (להחיד"א) - (יט) יד. ומותר האדם מן הבהמה אין. הראשונים רמזו אין ר"ת אמירת ידיעה נשמה במוט"ב תלתא כחדא לאדם וזה יתרון לאדם:

^{מב} איוב כח (יב) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה: (יג) לא ידע אנוש ערפה ולא תמצא בארץ החיים: (יד) תהום אומר לא כי היא וים אומר אין עמדי:

חומת אנך (להחיד"א) (יב) והחכמה מאין תמצא. בסוטה דף כ"א אמר ר' יוחנן אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו (יודע) שנאמר והחכמה מאין תמצא. ואני עני כתבתי במ"א דנראה דהענוה דין גרמ"א לזכירה כי השכחה הוא מהס"א והעניו הוא מרכבה לשכינה ואין רשות לס"מ לשלוט עליו כמ"ש רבינו האר"י ז"ל וא"כ ודאי יש לו זכירה וא"ש דברי ר' יוחנן דדברי תורה מתקיימין במי שמשים עצמו כמי שאינו (יודע) דיש לו ענוה והס"א אינו שולט בו.

^{מג} יראה נפולה עיין תורה קנד - דע, כי יש יראות נפולות, וכל היסורין והדינים שיש לאדם, כולם הם מהיראות הנפולות שנפלו לתוך זה הדבר שהוא מתפחד ויש לו יסורין ממנו. והם בחי' (שבת עז ע"ב) ה' אימות אימת חלש על הגיבור, שאף שהוא נגד הטבע, שהגיבור יפחד מהחלש, אך שהוא מחמת היראה העליונה שנפלה ונתלבשה באלו הדברים. וע"כ הם במספר ה', כנגד ה' גבורות, שהם ה' אותיות מנצפך כפולים. וצריך להעלות היראות הנפולות, לשרשם למקומם. ומקום היראה היא בלב, כמו שפרש"י דבר המסור ללבו של אדם נאמר בו ויראת (קדושים יט). והיראה צריכה להיות עם דעת, כי בלא דעת נאמר (איוב ד) הלא יראתך כסלתך. והדעת צריך להיות בלב, כי גם עכ"ש יש לו דעת, אך הוא בלא לב. אך עיקר הדעת כשהוא בלב, כמ"ש (דברים ד') וידעת היום והשבות אל לבבך, כ"ש (שם כט) ולא נתן לכם לב לדעת דייקא. וכשמחבר הדעת שבלב עם היראה ששרשה ומקומה בלב, אזי נאמר (משלי ב) אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא:....

ויתרחם על כל ישראל על כל מי שכבר הגיע עליו חלי הקדחת רחמנא לצלן (ובפרט על פלוני בן פלוני) ותשלח להם מזהרה רפואה שלמה מן השמים רפואת הנפש ורפואת הגוף בתוך שאר חולי ישראל ותסבב ברחמיך הרבים ותשלח עליהם זעה טובה מן השמים, ועל ידי זה תתישב דעתם ויתמזגו החסדים והגבורות שהם בה האש ומים שבהם במזג השנה ולא יתערבו ולא יתבלבלו עוד ולא יתגבר זה על זה כלל, באפן שתציל אותם ואת כל ישראל מרבוי קרירות וחמימות ורעידת האברים של חלי הקדחת רחמנא לשון ויזכו כלם לרפואה שלמה, ויתישב דעתם בשלמות באמת: (ותתשצו): ונזכה כלנו עמך בית ישראל לעסק בתורתך ועבודתך באמת תמיד בדעת שלם כל ימי חיינו עד שנזכה להכיר אותך באמת, ולעבודך בלב שלם ובשוב הדעת בקדושה ובטהרה מעתה ועד עולם שומר עמו ישראל לעד, שמרנו תמיד מכל דבר רע בגשמיית וברוחנית ויקים בי מקרא שכתוב: "ידוד ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם", אמן:

*

